

سفرهای ذهن

دکتر محمود تلخابی

ساناز یزدان پور، بهاره قمصری، ساجده سلیمی

www.ketabir

انتشارات کوروش چاپ

سرشناسه: تلخابی، محمود، ۱۳۴۹
عنوان و نام پدیدآور: سفرهای ذهن/محمود تلخابی؛ با همکاری ساناز یزدان پور،
بهاره قمصری، ساجده سلیمی؛ تصویرگر مهشید شادمهر شریف.
مشخصات نشر: تهران: کوروش چاپ، ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری: ۱۱۱ ص. مصور (رنگی): ۲۲×۲۹ س. م.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۲۲-۷۳-۵
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
موضوع: اندیشه و تفکر خلاق در کودکان
موضوع: کودکان -- فعالیت های خلاقه
موضوع: خلاقیت در کودکان
موضوع: پرورش ذهن
موضوع: آموزش پیش دبستانی
- شناسه افزوده: یزدان پور، ساناز، ۱۳۶۲
- شناسه افزوده: قمصری، بهاره، ۱۳۶۱
- شناسه افزوده: سلیمی، ساجده، ۱۳۶۵
شناسه افزوده: شادمهر شریف، مهشید، ۱۳۵۵ -، تصویر گر
رده بندی کنگره: LB/۱۵۹۰/۷۱۳۹۴۵ س ۸ ت/
رده بندی دیویی: ۱۵۵/۳۷۰
شماره کتابشناسی ملی: ۳۹۴۶۳۷۴

سفرهای ذهن

نویسندگان: دکتر محمود تلخابی، ساناز یزدان پور، بهاره قمصری، ساجده سلیمی

مدیر تولید: کوروش خراسان زاد

حروف چینی و صفحه آرائی: مهشید شادمهر شریف

طراح روی جلد: مهشید شادمهر شریف

ویراستار: داریوش شرفی

ناشر: انتشارات کوروش چاپ

چاپ اول: ۱۳۹۴

شمارگان: ۱۲۰۰۰

بها: ۱۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۲۲-۷۳-۵

مرکز پخش: تهران، بزرگراه رسالت، بعد از پل سید خندان، نرسیده به صیاد شیرازی، پلاک

۱۲۲۸، واحد ۱۴ تلفن: ۸۸۴۶۱۲۰۶

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	مقدمه
۶	طرح من، طرح تو
۸	نقاش کوچولو
۱۲	سفر به ماه
۱۴	دنیا را چگونه ببینیم؟
۱۸	کاشی کاری
۲۲	ای ایران
۲۴	آشپزخانه
۲۶	پتوی جادویی
۳۰	تابلوی من و دوستانم
۳۴	الگوی خلاق من
۳۷	بازی چرا و زیرا!!
۴۱	به کدام سمت برویم؟
۴۳	من می توانم وسایلم را پیدا کنم
۴۷	کشف اشکال
۴۹	تناظر یک به یک
۵۱	غول خود خواه
۶۰	دنیای شیرین واژه ها
۶۳	گربه عصبانی
۷۱	بدن من
۷۴	شکل آب

۷۶	زمین شناسان کوچک
۷۹	من مسئول باغ وحش هستم
۸۵	گیاه من چه چیزهایی لازم دارد؟
۸۷	حالت های آب را کشف کنیم
۸۹	من زنده هستم
۹۳	سرگذشت گیاه من
۹۵	مخترع کوچولو
۹۷	پیام دوستی
۹۹	کارهای امروز من
۱۰۱	وقتی بزرگ می شوم می خواهم...
۱۰۳	شهر کاغذی
۱۰۵	اعضای خانواده
۱۰۷	شهر ایده آل من

دوره پیش دبستان به عنوان دوره آمادگی برای ورود به مدرسه حائز اهمیت اساسی است. در این دوره کودکان می توانند با کسب شایستگی های مورد نیاز مدرسه، با سازگاری و رضایت بیشتری دوره دبستان را آغاز نمایند. از این رو، در این طرح مؤلفان تلاش کرده اند تا در چارچوب برنامه درسی و اهداف مصوب دوره پیش دبستان، فرصت هایی را برای کسب نگرش ها، مهارت ها و دانستنی های مورد نیاز کودکان فراهم سازند.

برنامه نظام های آموزشی برای تدارک شرایط یادگیری مطلوب، در مبانی فکری برنامه ریزان ریشه دارد. در رویکرد شناختی، برای تحقق یادگیری عمیق، لازم است بین مفاهیم آموزشی و تفکر کودکان پیوند منطقی و استواری برقرار شود. به همین جهت، در این کتاب با هدف توسعه تفکر کودکان، فعالیت هایی طراحی شده است که در آن هر یک از مفاهیم یادگیری با یک یا چند مؤلفه تفکری، پیوند می خورد. در این رویکرد مؤلفان برای تعمیق یادگیری و بهسازی آموزش به مهارت های تفکر دانش آموزان تأکید دارند. علی رغم این که درهم تنیدن تفکر در برنامه های درسی یکی از موضوعات تربیتی مناقشه برانگیز در دهه های اخیر بوده است، با این حال، به نظر می رسد رویکرد تلفیقی در مقابل رویکرد آموزش مستقل مهارت های تفکر با اقبال بیشتری مواجه بوده است. همچنین، مطالعات نشان می دهد که برنامه های درسی متفاوت، ظرفیت های مختلف و متنوعی برای پرورش مهارت های تفکر دارند. از این رو، در این کتاب تلاش شده است در پیوند میان مفاهیم و مؤلفه های تفکر به نسبت منطقی میان محتوا و روش توجه شود.

به طور کلی، مهارت های تفکر را می توان به عنوان مجموعه ای از مهارت هایی که کودک را در یادگیری بهتر توانمند می سازد در داخل موضوعات مختلف، آموزش داد. ایده اصلی کتاب این است که از طریق بهبود تفکر، می توان یادگیری را بهبود بخشید. برای این کار باید فرصت هایی را برای آموزش مهارت ها، تمرین عملی دانش آموزان، تثبیت و بکارگیری آنها فراهم ساخت. باید توجه داشت که چنین فرصت هایی را می توان در تمامی موضوعات آموزشی برای تقویت مهارت های تفکر ایجاد کرد.

الگوهای نظری متعددی برای طبقه بندی مهارت های تفکر ارائه شده است. در این کتاب از الگوی پنج مؤلفه ای مهارت های تفکر استفاده شده است. مطابق این الگو مهارت های تفکر را می توان در پنج گروه زیر دسته بندی کرد:

۱. مهارت پردازش اطلاعات
۲. مهارت استدلال
۳. مهارت پژوهش
۴. مهارت تفکر خلاق
۵. مهارت ارزیابی

این کتاب در مجموع شامل ۳۳ فعالیت است که در پیوند میان حوزه های یادگیری (علوم، ریاضی، خواندن، اجتماعی و هنر) و مهارت های تفکر تدوین گردیده است. همان گونه که اشاره گردید هدف کلی فعالیت ها، تقویت و توسعه مهارت های فکری کودکان در پیوند با مفاهیم حوزه های یادگیری است. در این طرح اهداف تفکری نسبت به اهداف آموزشی از اولویت بیشتری برخوردارند، بنابراین، از مربیان و والدین عزیز انتظار می رود در اجرای فعالیت ها، به ظرفیت های شناختی و مهارت های فکری کودکان توجه داشته باشند. یکی از اصولی که در طراحی تمامی فعالیت ها مد نظر بوده است، تقدم اندیشه بر عمل است، به این معنا که در تمام فعالیت ها کودکان قبل از اقدام فرصتی خواهند داشت تا درباره طرح ها و ایده های خود بیاندیشند. با این حال، مجموعه فعالیت ها، علاوه بر مهارت های تفکر، به تقویت سایر توانایی های شناختی مانند حافظه کاری، دقت، توجه، تمرکز و... خواهد پرداخت. در پایان مؤلفان امیدوارند که کتاب حاضر بتواند سهم کوچکی در توسعه اندیشه کودکان این مرز و بوم داشته باشد.

دکتر محمود تلخابی

عضو هیأت علمی دانشگاه فرهنگیان